

Hatalmas társasgépköcsi áll meg a Sportcsarnok előtt. Leszállnak az utasok a kocsirol és gyors léptekkel indulnak el a nagy építkezés felé. Hatalmas betonépítmények emelkednek a magasba. Sokemeletnyi magasságban dolgoznak a kőművesek, betonmunkások, szerelők. Kis lokomotívok pöfkelnek az utakon, gépek keverik a betont, amelyet daruk visznek pillanatok alatt a magasba.

Felszabadulásunk hetedik évfordulójának az ünnepeire jöttek a földrosba a népi demokráciák küzdőit. Közülük sokan szakítanak maguknak időt arra, hogy meglekintsek ötéves tervünk egyik legnagyobb alkotását, épülő Népstadionunkat. Bolgár, cseh-szlovák, román, német nyelven beszélnek a vendégek. Érdeklődéssel szemlélik a nagy munkát. Gulyás Reszó főépítészvezető kalauzolja őket a letató tetősíróra és amikor körültekintenek, sok nyelven hangzik az elismerés:

— Nagyszerű... hatalmas építkezés... elragadó látvány...

Delet harangoznak. Megpihennek a dolgozók. A külföldiek közül többen — tolmács útján — beszélgetésbe kezdenek az építőkkel. Az egyik idős munkás különösen lelkesen magyaráz. Arra az időre emlékezik vissza, amikor még más képet mutatott ez a környék. És arról a hareról is beszél, amelyet meg kellett vívniuk az építőknek, a tervezőknek.

Miközben egyre magasabba tornyosulnak a betonépítmények és egyre jobban kibontakoznak a Népstadion körvonalai — a krónikás visszavezeti olvasóinkat abba az időbe, amikor az első kapavágás történt és amikor a harcokon, akadályokon, küzdelmeken át elindult az építkezés. Kövessük nyommon a százezres Népstadion építőinek a munkáját.

1948 július 13-án vidám gyermekcsereg-től kísérve daloló sportolók vonultak fel a Földtani Intézet mögötti, zászlókkal körülvett területre. A rosszemlékű régi Löversenyter, amelyről évtizedek során legfeljebb csak a rendőri króni-

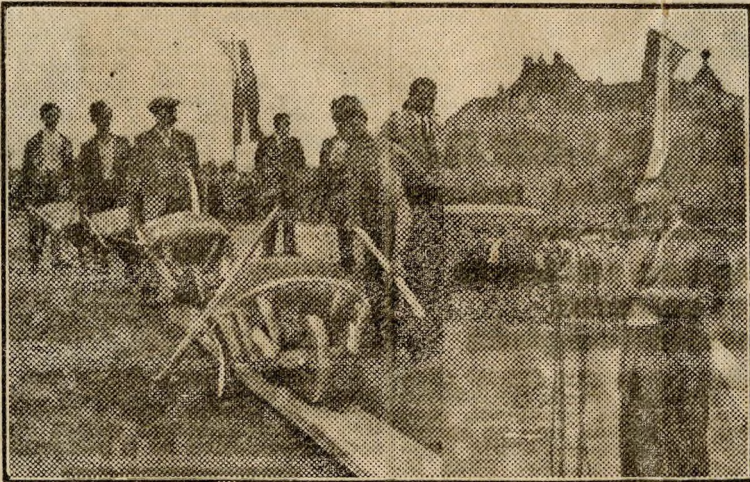
spört történetében még soha nem áldoztak annyit a sportra, mint a felszabadulás utáni időkben. Amint fokról fokra javul az ország gazdasági helyzete, úgy áldoz az ország dolgozó népe egyre többet és többet a sportra...

Idézte Farkas Mihálynak, a Fény újnepén korábban elhangzott szavait: „Azért áldozunk a sportért, mert egészséges, erős, gerinces magyar ifjúságot akarunk nevelni. Olyan ifjúságot, amely éri erejét, szereti hazáját és a szabadságot, amelyért, ha kell, küzdeni is fog.”

A beszéd elhangzása után hullott a föld a talicskákba, megindult a munka, a Stadion építkezése, amelyhez hasonló nagyszabású sportépítkezés a Szovjetuniót kivéve még nem volt Európában.

Évtizedek óta

sok szó esett már arról, hogy stadionra van szüksége a fővárosnak. Ezzel szemben csak szemfényvesztő nyilatkozatok hangzottak el és láttak napvilágot arról, hogy megépítik a nagy befogadóképességű stadiont Budapesten. A nagyhangú nyilatkozatokat sohasem követték tettek, csak folytak az ígertetések és az ámitgatások. Szégyenteljes volt a helyzet, amikor nagyobb sportesemény, vagy nemzetközi mérkőzés került sorra. Piszkos, gondozatlan sporttelepeken rendezték ezeket a sporteseményeket. Nemcsak a nagy tömegek elhelyezéséről nem lehetett szó, hanem arról sem, hogy a sport-szerető közönség kényelméről, egészségvédelméről gondoskodjanak. Az Üllői-úti pályán sokszor az életüket is kockára tették a nézők, ha végig akartak nézni egy-egy nagyobb sporteseményt. Korhadt falelátók hirdették a mult bűneit, a sportlétesítmények fejlesztésére nem fordítottak gondot. A fasiszta kormányok csak húzták, halasztották a stadionépítés ügyét és munkájuk legfeljebb csak a helykeresésben merült ki... Egyszer felröppent a hír: „A Vörmezőn építtessék meg a Nemzeti Stadion!”... Röviddel

Hegyi Gyula ünnepi beszédét mondja. Megkezdik a földmunkát a kubikosok.

kában emlékeztek meg — bekerült a magyar sport történelmébe. A vécési, pestújhelyi, obudai sportegyesületek fiataljai, s az idősebb sportvezetők lelkesen beszéltek arról, hogy teljesül az, amit a multban csak ígértek: felépül a Stadion. Csendesen pipáztak a kubikosok, a hid- és vasútépítés hősei, akik nemsokára, az első, ünnepélyes kapavágás után hozzálátnak a stadion földmunkálataihoz. Hegyi Gyula államtitkár lépett a mikrofon elé. Így beszélt: „Nem véletlen, hogy a Stadiont a magyar demokrácia alkotja meg... Nem véletlen, hogy a magyar

rá megjött a válasz: „A Vörmezőn való építkezést a hadtestparancsnok nem engedélyezte...” Mások az Aquincum, a Népliget, az Aranyhegy, a Millenáris, a Nádorkert, a Lágymányos került szóba. Komolyan azonban sohasem foglalkoztak a terv megvalósításával a fasiszta kormányvezetők és sportvezetők.

1945

Közvetlenül a felszabadulás utáni időkben merült fel először komolyan a Stadion építésének a terve. A területet

Közp. nyomt. XX. cs. 23. sz.

Bibliotheca Civitatis Budapestensis			
Budapestre vonatkozó újságcikkek			
Ötéves tervünk legnagyobb sportépítkezése			
Ami az első kapavágást megelőzte			
1			
Forrás:	Népszemle		
(Hely)	Budapest 1952. IV. évi		
(Idő)	1952. IV. évi		
(Köt. v. fiz.)			
(Oldal)			
Helyszám:			
Személy:	6		
	4/1953/1954		
	996:725.85		
	Osztalvozas		

Feltete Pál

Budapest nyomda. NY. Képz. vállalkozás — 1896/50

hamarosan biztosították: a régi Lóverseny-tér területét jelölték ki. *Egyidőre ismét kátyúba került a Stadion ügye.* Tárgyalásokban nem volt hiány. Még 1947 december elején is csak arról tárgyaltak, hogy honnan veszik a fedezetet a nagyarányú építkezéshez. A főváros még az előkészítési munkák költségeit sem vállalta. De hát ki fogja a stadiont felépíteni? Felmerült az a javaslat is, hogy esetleg magánérdekeltség vegye kezébe egy 50.000-es stadion építését. Aztán kiderült az is, hogy csak 10 milliós befektetésről lehet szó, ez pedig legfeljebb csak 10.000 néző befogadására alkalmas stadion építésére elegendő. A magántőke természetesen csak egy egyesületi pálya építésére lett volna hajlandó és nem egy nagyméretű Stadion építésére. Már-már úgy alakult a helyzet, hogy elbukik a Stadion ügye, nincs komoly remény az építés megkezdéséhez — amikor 1948-ban megjelent

a Gazdasági Főtanács határozata a Népstadion építéséről!

A határozat többek közt kimondta: „*A Gazdasági Főtanács a tömegsport nemzetnevelő jelentőségére való tekintettel szükségesnek tartja egy nagy befogadóképességű Népstadion megépítését. A Népstadion terveit egyelőre mintegy 40.000 személy befogadására alkalmas stadionra kell kidolgozni, úgy azonban, hogy egy későbbi időpontban kb. 70.000 néző befogadására legyen átalakítható...*”

A párt segítő keze, a sportot szerető kommunista vezetők támogatása tette lehetővé az első ünnepélyes kapavágást, a munkák megkezdését. Abban az időben sokszor megálltak a járókelők a régi Lóverseny-tér környékén. Figyelték az építkezés kijelölésének a munkáit, a csillevágányok lefektetését, hallgatták a kubikos-talicskák és szekerek nyikorgását és a hitetlenkedők csak mondogatták: „Sohasem épül fel a stadion...”

Folytak a földmunkák és közben az építkezés első terve komoly bírálatot kapott. Ez a terv a patkóalakú megoldást választotta, a stadion két oldalán széles lejtő szolgált volna a nézőközönség közlekedésére, s csak egyoldalon lett volna nézőtér. A kormány vezetői nem tartották ezt az „ultramodern” építkezési megoldást célravezetőnek.

Új tervet kellett tehát kidolgozni.

Megszületett a 2-es számú terv. Ezen már kétoldalas volt a nézőtér és a közönség is közelebb került a játéktérhez. A terv szerint egyik oldalon 50.000, a másikon pedig 20.000 néző helyezhető el. Erre a tervre is voltak észrevételei a szakembereknek, a statikusok újabb módosítást hoztak javaslatba. Ezek a módosítások a kivitelezésben tekintélyes gyártási előnyt jelentettek. Az új terveket 1950 tavaszán mutatták be és azt a minisztertanács elfogadta. Lehetővé vált, hogy aránytalanul kisebb költséggel fel lehet emelni a stadion befogadóképességét. A tervek készítésében s az ellenőrzésben az ország legnevesebb szakemberei vettek részt. Ez érthető is, hiszen Magyarországon ehhez hasonló építkezés még nem volt.

Miközben forrtak a tervek a laboratóriumokban, tervezőirodáknak — folyt a munka a régi Lóversenytéren. A tervek változása, bővítése, az építkezés korszerűsítése nem akadályozta a földmunkát.

Fekete Pál

(A következő cikkben a földmunkálatokról és arról a harcról számolunk be, amelyek a tervek körül zajlottak a tervezőirodáknak. Megismerik olvasóink a stadion-építők életét és a teli munka körülményeit.)